

8 mln ton verloren – de nieuwbouw: 7 mln ton, bleef daar bij achter. Die nieuwbouw was bijna geheel afkomstig van Amerikaanse werven waar men vooral bij het bouwen van montageschepen van het *Liberty*-type het ene record na het andere vestigde. De gemiddelde montagetijd van zulk een schip van ruim 10 000 ton: 105 dagen in de zomer van '42, was een jaar later tot 41 dagen gereduceerd.¹ Wat de Amerikaanse scheepsbouwindustrie presteerde, was formidabel, maar hief het feit niet op dat de Geallieerde oorlogsleiders eind '42 nog 1 mln ton scheepsruimte *minder* ter beschikking hadden dan een jaar tevoren. Daarbij moet men nog bedenken dat van de totale scheepsruimte een groot deel nodig was voor 'normale' aanvoer. Engeland dat vóór de oorlog jaarlijks 54 mln ton aan goederen (hoofdzakelijk grondstoffen en voedingsmiddelen) placht te importeren, had zijn import (die mede nodig was om de oorlogsindustrie draaiend te houden) gehalveerd – maar dat betekende altijd nog dat 27 mln ton aan goederen van overzee aangevoerd moest worden. Men kon dus wel aan Geallieerde kant indrukwekkende offensieve plannen ontwerpen, maar de scheepsruimte ontbrak om ze uit te voeren. 'This problem', zo schreef de chef van de Amerikaanse legerstaf, generaal George C. Marshall, in juni '42 aan president Roosevelt, 'is with us daily and hourly.'² Een Amerikaanse divisie van twintigduizend man vergde voor haar eerste inzet bijna 150 000 ton aan scheepsruimte en had nadien elke maand voor haar bevoorrading 26 000 ton nodig.³ Voer een vrachtschip van New York heen en terug naar Engeland, dan duurde het gemiddeld twee maanden voor het in de thuishaven teruggekeerd was; voer het om Afrika heen naar Egypte, dan vergde dat uit en thuis zeven maanden; voer het van San Francisco naar Australië, dan was het vice versa vier maanden onderweg. Deze en dergelijke harde gegevens over de sloopstransporten stelden onwrikbare grenzen aan alles wat de Geallieerden wilden ondernemen.

Precieze cijfers over de scheepsverliezen werden door Londen en Was-

¹ In '44 werd door een werf in Californië het record gevestigd: 8 dagen! ² Memorandum, 10 juni 1942, van Marshall aan Roosevelt, aangehaald in R. M. Leighton en R. W. Coakley: *Global Logistics and Strategy 1940-1943* (Washington, 1955), p. 208. Dit is een van de delen uit de groep *War Department* van het seriewerk *The United States Army in World War II*, een project van de *Historical Division, Department of the Army*. ³ Had men dus, gesteld al dat die beschikbaar waren (*quod non*), in de loop van '42 100 Amerikaanse divisies naar Engeland overgebracht, dan zou dat ca. 30 mln ton aan scheepsruimte gevegd hebben. Anders gezegd: de Engelse oorlogseconomie zou praktisch lamgelegd zijn met catastrofale gevolgen voor de voorziening der burgerbevolking en voor de operaties der Engelse strijdkrachten.